

Maatschap

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Herstelbesluit op aanvraag vergunning Wet natuurbescherming van Mts. Bonte, Ligtvoetsweg 1, Sint Kruis	370196		

Middelburg, 25 november 2025

Geachte ,

Op 6 maart 2023 hebben wij van Farmconsult namens u een aanvraag ontvangen voor een vergunning op grond van artikel 2.7 lid 2 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het in werking hebben van een varkenshouderij op de locatie Ligtvoetsweg 1 in Sint Kruis. De ontvangst van deze aanvraag is op 8 maart 2023 bevestigd. Op 24 april, 3 mei en 14 juni 2023 heeft u aanvullende gegevens aangeleverd.

Op 16 augustus 2023 hebben wij een besluit (met zaaknummer: 293241) genomen op uw aanvraag. Door Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A (hierna: MOB) is beroep ingesteld tegen dit besluit. Op 13 september 2024 heeft de mondelinge behandeling van het beroep bij de rechtbank Zeeland-West-Brabant plaatsgevonden. Tijdens de zitting is besproken dat het besluit niet in deze vorm in stand kan blijven vanwege de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 4 september 2024, ECLI:NL: RVS:2024:3356. Wij hebben tijdens de zitting een oplossingsrichting voorgesteld, waarna het onderzoek is gesloten. De rechtbank heeft hierna besloten om het onderzoek te heropenen en ons in staat te stellen om voorgestelde oplossingsrichting verder uit te werken.

In de brief van 9 januari 2025 hebben wij de voorgestelde oplossingsrichting aan de rechtbank toegestuurd en daarbij ook verzocht om ons de gelegenheid te geven om ons schriftelijk uit te laten over de betekenis van de uitspraken van de Afdeling van 18 december 2024 (ECLI:NL:RVS:2024:4923 en ECLI:NL:RVS:2024:4909) voor de lopende beroepsprocedure, bij voorkeur in de vorm van een herstelbesluit. Gedeputeerde Staten hebben op 2 mei 2025 aanvullende informatie over de oplossingsrichting naar de rechtbank gestuurd.

In de brief van 9 september 2025 heeft de rechtbank besloten ons in de gelegenheid te stellen om ons binnen een termijn van zes weken na dagtekening schriftelijk uit te laten over de betekenis van de uitspraken van de Afdeling van 18 december 2024 (ECLI:NL:RVS:2024:4923 en ECLI:NL:RVS:2024:4909).

Op 22 oktober 2025 heeft de rechtbank ons verzoek om het bovenstaande uiterlijk op 28 november 2025 te verwerken in een herstelbesluit gehonoreerd.

In deze brief vindt u ons herstelbesluit.

HERSTELBESLUIT WET NATUURBESCHERMING ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING MET ZAAKNUMMER 370196

Wij besluiten:

- I. Aan u de aangevraagde vergunning op grond van artikel 2.7 lid 2 Wnb voor het in werking hebben van een varkenshouderij op de locatie Ligtvoetsweg 1 te Sint Kruis te verlenen.
- II. De vergunning te verlenen voor onbepaalde tijd.
- III. De voorschriften, zoals opgenomen in onderdeel 1 aan de vergunning te verbinden. *Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften voorkomt dat we op grond van artikel 5.4 lid 1 Wnb de vergunning voortijdig intrekken of wijzigen.*
- IV. De volgende documenten deel uit te laten maken van de vergunning:
  - Aanvraagformulier basismodule van 6 maart 2023, ons kenmerk 370196-01;
  - Wnb-module 1a van 6 maart 2023, ons kenmerk 370196-02;
  - Bijlage 'aanvraag vergunning Wet natuurbescherming Ligtvoetsweg 1 Sint Kruis', opgesteld door FarmConsult d.d. maart 2023, ons kenmerk 370196-03;
  - Oplegnotitie aanvraag Wet natuurbescherming Ligtvoetsweg Sint Kruis, opgesteld door FarmConsult d.d. november 2025, ons kenmerk 370196-03a;
  - Situatieschets referentiesituatie, opgesteld door FarmConsult, ons kenmerk 370196-03b;
  - Aanvulling Wnb aanvraag Mts. B.A.E. Bonte, Ligtvoetsweg 1 te Sint Kruis d.d. 3 mei 2023, ons kenmerk 370196-04;
  - Rapport "Ammoniakemissieplafond stal 5 + 6 EP 6 Ligtvoetsweg 1 Sint Kruis", opgesteld door FarmConsult d.d. december 2024, ons kenmerk 370196-05;
  - AERIUS-verschilberekening vergund versus beoogd met 75% reductie met kenmerk RuJqb9vQbR3a d.d. 21 november 2025, ons kenmerk 370196-06;
  - AERIUS-extra beoordeling met kenmerk RuJqb9vQbR3a d.d. 21 november 2025, ons kenmerk 370196-07;
  - Dimensioneringsplan luchtwasser, ons kenmerk 370196-08;
  - Opleveringsverklaring luchtwasser, ons kenmerk 370196-09;
  - Richtlijnen voor het bepalen van emissies uit veestallen (versie 2) (WLR Rapport 1525), ons kenmerk 370196-10;
  - Meetplan voor ammoniakonderzoek bij varkensstallen met een gaswasser, vleesvarkensbedrijf Bonte, kenmerk R001-1298683-WME-FAG-RST-V04, opgesteld door Tauw d.d. 14 maart 2025, ons kenmerk 370196-11;
  - Brief van Wageningen University and Research met titel 'Beoordeling meetplan t.b.v. aanvraag doelvoorschriftvergunning Natura 2000 voor mts. B.A.E. Bonte Ligtvoetsweg 1 Sint Kruis' d.d. 28 maart 2025, ons kenmerk 370196-12;
  - Bijlage 1 bij deze vergunning: leaflet stalsysteem OW 2010.02.V1 (voorheen BWL2010.02.V7).

Leest u vooral onderdeel 1 zorgvuldig door, hierin staan de voorschriften die wij aan de vergunning verbinden. De motivering van dit besluit vindt u in onderdeel 2 'Overwegingen'.

De vergunning is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele significante negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn uitsluitend beoordeeld op het te vergunnen project, zoals dit in de aanvraag beschreven is. Het project dient dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag. Misschien wilt of moet u tijdens de looptijd van de vergunning iets veranderen aan de uitvoering. Dat is mogelijk, op voorwaarde dat de verandering geen significante negatieve effecten heeft op de beschermde natuur. Neem altijd van tevoren contact met ons op als u iets aan de uitvoering wilt veranderen. Het kan namelijk zijn dat u dan een aangepaste vergunning nodig heeft. U kunt ons bereiken via het e-mailadres natuurbescherming@zeeland.nl. Vermeld hierbij altijd het zaaknummer.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

Voorzitter

Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.

Bijlagen:

Leaflet/systeembeschrijving stalsysteem OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)

Beroep

Belanghebbenden kunnen schriftelijk beroep instellen tegen dit besluit bij de rechtbank Zeeland-West Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda.

In het beroepschrift neemt u ten minste op uw naam, uw adres, de datum, tegen welk besluit u beroep instelt (zo mogelijk een kopie meezenden) en waarom. Het beroepschrift dient te worden ondertekend. U moet het beroepschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending. Overschrijding van de termijn kan ertoe leiden dat met uw beroep geen rekening wordt gehouden.

Als u overweegt beroep in te stellen, kunt u meer informatie vinden op <https://www.zeeland.nl/beroep-instellen>.

Wij wijzen u erop dat het beroep niet de werking van het besluit schorst. U kunt een verzoek doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. U richt het verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd.

1. VOORSCHRIFTEN

1. Het project dient conform de vergunningaanvraag en de daarbij behorende bijlagen te worden uitgevoerd, met inachtneming van de voorschriften in deze vergunning.
2. De vergunning, inclusief de aanvraag met de daarbij behorende bijlagen, moet op de locatie aanwezig zijn. Medewerkers moeten op de hoogte zijn van de vergunning en de daarin opgenomen voorschriften.
3. Door de houder van deze vergunning dient door middel van een registratie op ieder moment te kunnen worden aangetoond dat de in onderstaande tabel genoemde dieraantallen niet worden overschreden. Op de projectlocatie mogen uitsluitend onderstaande dieraantallen binnen de aangegeven diercategorie in de daarvoor ingerichte huisvestingssystemen worden gehouden:

Stal	Emissiepunt	Diercategorie en huisvestingssysteem	Aantal dieren
1	1	HD3.101, voorheen D1.3.101 Guste en dragende zeugen, overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	21
1	1	HD5.100, voorheen D3.100 Vleesvarkens, overige huisvestingssystemen	216
2	2	HD3.101, voorheen D1.3.101 Guste en dragende zeugen, overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	36
2	2	HD4.100, voorheen D2.100 Dekberen, overige huisvestingssystemen	2
2	2	HD5.100, voorheen D3.100 Opfokzeugen, overige huisvestingssystemen	7
4	4	HD2.100, voorheen D1.2.100 Kraamzeugen, overige huisvestingssystemen	21
4	4	HD3.101, voorheen D1.3.101 Guste en dragende zeugen, overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	22
4	5	HD1.100, voorheen D1.1.100 Gespeende biggen, overige huisvestingssystemen	252
5	5	HD3.101, voorheen D1.3.101 Guste en dragende zeugen, overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	18
5	6	HD1.100 + LW4.1, voorheen D1.1.15.4 Gespeende biggen, gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)	160
5	6	HD5.100 + LW4.1, voorheen D3.2.15.4 Vleesvarkens, gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)	288
6	6	HD5.100 + LW4.1, voorheen D3.2.15.4 Vleesvarkens, gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)	352
6	6	HD1.100 + LW4.1, voorheen D1.1.15.4 Gespeende biggen, gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)	416

4. De zuurgraad van het waswater in de gecombineerde luchtwasser is minimaal gelijk aan pH = 6,5 en mag niet meer zijn dan pH = 7,5 (zie ook de systeembeschrijving van het luchtwassysteem OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7), in bijlage 1).

5. De ammoniak die vanuit de stallen 5 en 6 gezamenlijk vanuit emissiepunt 6 wordt geëmitteerd naar de buitenlucht mag maximaal **579,36 kg** (de ammoniakemissiegrenswaarde) bedragen. De ammoniakgrenswaarde geldt voor een heel kalenderjaar en geldt vanaf 1 februari 2026. De ammoniakemissiegrenswaarde voor het eerste (meet)jaar, wordt naar rato van het resterende kalenderjaar berekend.
6. De ammoniakemissie uit stal 5 en 6 (emissiepunt 6) wordt gemeten conform het meetplan voor ammoniakonderzoek bij varkensstallen met een gaswasser, vleesvarkensbedrijf Bonte, kenmerk R001-1298683-WME-FAG-RST-V04, van 14 maart 2025 (hierna: het meetplan). Het meetplan maakt onderdeel uit van deze vergunning. De metingen moeten continue plaatsvinden vanaf 1 februari 2026 en gedurende de periode dat de vergunning geldt.
7. Er mogen geen lekverliezen in de stallen 5 en 6 plaatsvinden waardoor de uitkomsten van de ammoniakmetingen onzeker zijn.
8. De vergunninghouder moet beschikken over een dashboard/monitoringssysteem waarin de resultaten van de metingen constant zichtbaar zijn, zodat direct kan worden bijgestuurd bij dreigende overschrijdingen van de ammoniakemissiegrenswaarde en bij storingen.
9. Het dashboard/monitoringssysteem moet continue een prognose en trendlijn geven ten aanzien van de totale emissie in het desbetreffende jaar die afkomstig is uit stal 5 en 6 (emissiepunt 6) gezamenlijk.
10. In de zesde en negende maand van ieder kalenderjaar moet een rapport worden opgesteld over de resultaten van de metingen van de ammoniakemissie uit stal 5 en 6 (emissiepunt 6). Deze halfjaar- en driekwartjaarrapportages moeten bij het bevoegd gezag worden ingediend binnen twee weken na afloop van maand zes respectievelijk negen. Indien 5 achtereenvolgende jaren geen (dreigende) overschrijding heeft plaatsgevonden vervalt de verplichting tot indiening van de halfjaar- en driekwartjaarrapportage. Indien daarna in enig kalenderjaar sprake is van een (dreigende) overschrijding, dan moeten in de twee opvolgende kalenderjaren de halfjaar- en driekwartjaarrapportages wederom worden ingediend bij het bevoegd gezag.
11. De halfjaar- en driekwartjaar-rapportage dienen minimaal 5 jaar bewaard te worden door de houder van deze vergunning.
12. Iedere halfjaar- en driekwartjaarrapportage dient ten minste te zijn voorzien van de volgende informatie:
  - De berekeningswijze, ijk- en validatiegegevens;
  - De hoeveelheid gemeten emissies NH₃ in kg in het voorafgaande half jaar respectievelijk driekwart jaar;
  - Prognose van de emissies NH₃ in kg voor de resterende maanden van het kalenderjaar, zijnde het tweede half jaar respectievelijk het laatste kwart;
  - Indien volgens de prognose een overschrijding van de jaargemiddelde ammoniakemissiegrenswaarde is te verwachten is sprake van een 'dreigende overschrijding' waarvoor onmiddellijk een plan van aanpak moet worden opgesteld. Dat plan van aanpak wordt ter goedkeuring bij het bevoegd gezag ingediend tegelijkertijd met het halfjaar-respectievelijk driekwartjaarrapport met daarin maatregelen die zeker stellen dat de ammoniakemissiegrenswaarde niet wordt overschreden;
  - Onderbouwing van de hierboven genoemde maatregelen, met bewijs van de effectiviteit.
13. Binnen zes weken na het verstrijken van een kalenderjaar worden de meetresultaten in een jaarmetrapport vastgelegd en wordt dit rapport ingediend bij het bevoegd gezag. Het rapport omvat:
  - De berekeningswijze, ijk- en validatiegegevens;
  - De gemeten jaaremissie NH₃ in kg.
14. De rapportage uit voorschrift 13 dient minimaal 5 jaar bewaard te worden.

15. De houder van deze vergunning moet te allen tijde een gewaarmerkte verklaring van de installateur van de meetsensoren kunnen overleggen waaruit blijkt dat de meetsensoren zijn geplaatst volgens het meetplan.
16. De meetgegevens en de (ruwe) data moeten te allen tijde per direct aan het bevoegd gezag kunnen worden overlegd, indien daarom wordt verzocht.
17. De houder van deze vergunning moet, na goedkeuring van het plan van aanpak als bedoeld in voorschrift 12, vierde bolletje, door het bevoegd gezag, het plan van aanpak uitvoeren.

2. OVERWEGINGEN

A. Weergave van de feiten

1. Vergunningaanvraag

U heeft namens uw cliënt een aanvraag op grond van artikel 2.7 lid 2 Wnb ingediend voor het in werking hebben van een varkenshouderij op de locatie Ligtvoetsweg 1 te Sint Kruis. De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 293241.

Op 16 augustus 2023 hebben wij een besluit (met zaaknummer: 293241) genomen op uw aanvraag. Door Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A (hierna: MOB) is beroep ingesteld tegen dit besluit. Op 13 september 2024 heeft de mondelinge behandeling van het beroep bij de rechtbank Zeeland-West-Brabant plaatsgevonden. Tijdens de zitting is besproken dat het besluit niet in deze vorm in stand kan blijven vanwege de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 4 september 2024, ECLI:NL: RVS:2024:3356. Wij hebben tijdens de zitting een oplossingsrichting voorgesteld, waarna het onderzoek is gesloten. De rechtbank heeft hierna besloten om het onderzoek te heropenen en ons in staat te stellen om voorgestelde oplossingsrichting verder uit te werken.

In de brief van 9 januari 2025 hebben wij de voorgestelde oplossingsrichting aan de rechtbank toegestuurd en daarbij ook verzocht om ons de gelegenheid te geven om ons schriftelijk uit te laten over de betekenis van de uitspraken van de Afdeling van 18 december 2024 (ECLI:NL:RVS:2024:4923 en ECLI:NL:RVS:2024:4909) voor de lopende beroepsprocedure, bij voorkeur in de vorm van een herstelbesluit. Gedeputeerde Staten hebben op 2 mei 2025 aanvullende informatie over de oplossingsrichting naar de rechtbank gestuurd.

In de brief van 9 september 2025 heeft de rechtbank besloten ons in de gelegenheid te stellen om ons binnen een termijn van zes weken na dagtekening schriftelijk uit te laten over de betekenis van de uitspraken van de Afdeling van 18 december 2024 (ECLI:NL:RVS:2024:4923 en ECLI:NL:RVS:2024:4909).

Op 22 oktober 2025 heeft de rechtbank ons verzoek om het bovenstaande uiterlijk op 28 november 2025 te verwerken in een herstelbesluit gehonoreerd.

Uw cliënt is niet in het bezit van een vergunning op grond van de Wnb. Om de huidige situatie, waarvoor wel een vergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht is verleend, ook voor wat betreft de Wnb te legaliseren wordt deze nu aangevraagd. Er is sprake van een varkenshouderij. De volgende dierbezetting wordt aangevraagd:

Tabel 1: aangevraagde situatie

Stal	Diercategorie en huisvestingssysteem	Aantal	Kg NH ₃ per dierplaats	Totaal NH ₃ in kg
1	HD3.101, voorheen D1.3.101 Guste en dragende zeugen, overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	21	4,2	88,2
1	HD5.100, voorheen D3.100 Vleesvarkens, overige huisvestingssystemen	216	3,0	648,0
2	HD3.101, voorheen D1.3.101 Guste en dragende zeugen, overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	36	4,2	151,2
2	HD4.100, voorheen D2.100 Dekberen, overige huisvestingssystemen	2	5,5	11,0
2	HD5.100, voorheen D3.100 Opfokzeugen, overige huisvestingssystemen	7	3,0	21,0
4	HD2.100, voorheen D1.2.100 Kraamzeugen, overige huisvestingssystemen	21	8,3	174,3

4	HD3.101, voorheen D1.3.101 Guste en dragende zeugen, overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	22	4,2	92,4
4	HD1.100, voorheen D1.1.100 Gespeende biggen, overige huisvestingssystemen	252	0,69	173,9
5	HD3.101, voorheen D1.3.101 Guste en dragende zeugen, overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	18	4,2	75,6
5	HD1.100 + LW4.1, voorheen D1.1.15.4 Gespeende biggen, gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)	160	0,1725	27,6
5	HD5.100 + LW4.1, voorheen D3.2.15.4 Vleesvarkens, gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)	288	0,75	216
6	HD5.100 + LW4.1, voorheen D3.2.15.4 Vleesvarkens, gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)	352	0,75	264
6	HD1.100 + LW4.1, voorheen D1.1.15.4 Gespeende biggen, gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7)	416	0,1725	71,76
	TOTAAL			2.014,96

Voor wat betreft de hierboven in de tabel gehanteerde emissiefactoren is uitgegaan van een ammoniakverwijderingsrendement van 75% in de afdelingen van de stallen 5 en 6 die aangesloten zijn op het gecombineerde luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7). Voor de onderbouwing van het gehanteerde verwijderingsrendement van 75% bij het hiervoor genoemde huisvestingssysteem verwijzen wij naar rapport 1545 "Goed benutten van biologische combiluchtwassers, Onderzoek naar maatregelen aan biologische combi-luchtwassers om het verwijderingsrendement voor ammoniak en geur te verbeteren" van Wageningen University & Research (hierna: 'WUR') van maart 2025. De WUR heeft ruim een jaar continue metingen uitgevoerd bij vier bedrijfslocaties met biologische combiluchtwassers, waarvan één bedrijfslocatie met dezelfde wasser als door Mts. Bonte wordt aangevraagd. Uit het rapport blijkt dat bij locatie 1 (pagina 42) met een gewogen gemiddelde (rekening houdend met de periodeduur in dagen) het gemiddelde ammoniakverwijderingsrendement uitkomt op 82% over de totale meetperiode. Gelet daarop zijn Gedeputeerde Staten van mening dat zij in redelijkheid kunnen uitgaan van een verwijderingsrendement van 75% voor het bepalen van het ammoniakemissieplafond.

Andere emissiebronnen

In de aangevraagde situatie zijn ook externe- en interne vervoersbewegingen en het gebruik van machines meegenomen, die plaatsvinden tijdens de exploitatie van het bedrijf en het gebruik van de bedrijfswoning.

2. Toepasselijk recht

Omdat de aanvraag is ingediend voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, is op grond van artikel 4.3, onder a van de Invoeringswet Omgevingswet de Wnb van toepassing op uw aanvraag.

3. Vergunningplicht

Het is verboden om zonder vergunning van Gedeputeerde Staten (hierna: GS) projecten te realiseren die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante negatieve effecten kunnen hebben op een Natura 2000-gebied. Het aangevraagde project vindt niet plaats in of grenzend aan een Natura 2000-gebied. Vanuit het project komt echter stikstof vrij in de vorm van ammoniak (2.015,1 kg/j) en stikstofoxiden (206,9 kg/j). Deze stikstof slaat (ook) neer op grotere afstanden van de projectlocatie en dus mogelijk ook in Natura 2000-gebieden. Uit de bij de aanvraag gevoegde Aerijs-berekeningen blijkt dat dit het geval is. Significante negatieve effecten van dit project op de beschermde natuurwaarden zijn daarom op voorhand niet uit te sluiten. Doordat de projectlocatie niet is gelegen in het Natura 2000-gebied en gelet op de aard van de aangevraagde activiteiten, zijn wij van mening dat alleen de stikstofuitstoot mogelijk significante negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden kan hebben en daarom reden is voor vergunningplicht. Andere mogelijke effecten zijn naar onze mening op voorhand uit te sluiten. Om deze reden wordt in de aanvraag en in deze vergunning alleen de stikstofuitstoot beschouwd.

U gaat in de vergunningaanvraag in op de eventuele significante negatieve effecten van uw project op de beschermde natuurwaarden. Uw aanvraag betreft een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied en is niet opgenomen in een beheerplan.

GS houden bij het verlenen van de vergunning rekening met de gevolgen die het project kan hebben voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. GS verlenen uitsluitend een vergunning, indien de zekerheid is verkregen dat het aangevraagde project geen significante negatieve effecten zal hebben op de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied.

In de aangevraagde situatie wordt een luchtwasser toegepast. Het gaat hierbij om een gecombineerd luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7). Een dergelijk luchtwassysteem moet voldoen aan het bij het systeem behorende leaflet met systeembeschrijving (zie bijlage 1 bij deze vergunning). In het Activiteitenbesluit milieubeheer (en de bijbehorende Activiteitenregeling) is bepaald dat de voorschriften in het leaflet bij de uitvoering, het gebruik en het onderhoud moeten worden nageleefd. Uit de uitspraak van 7 september 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:2557) van de Afdeling blijkt echter dat enkel het feit dat installatie conform de leaflet in werking is niet betekent dat de beoogde ammoniakemissiereductie daadwerkelijk wordt behaald en ook in de toekomst behaald zal worden. Daarom kan in beginsel niet automatisch van de bijbehorende emissiefactor worden uitgegaan en kan niet op voorhand worden verzekerd dat toepassing van de luchtwasser daadwerkelijk zal leiden tot een daling van de stikstofemissie. Ook de uitspraak van de Afdeling van 4 september 2024, ECLI:NL: RVS:2024:3356, is in dit geval relevant en geeft aanleiding om nadere voorschriften te stellen.

GS menen dat door middel van het voorschrijven van een ammoniakemissieplafond en daarnaast het voorschrijven van het continue meten van de ammoniakemissies de twijfel die kan bestaan over de haalbaarheid van de ammoniakemissiereductie van het luchtwassysteem kan worden weggenomen. Daarvoor wijzen GS op de Richtlijnen voor het bepalen van emissies uit veestallen (versie 2) (WLR Rapport 1525), het opgestelde meetplan, en de beoordeling van het meetplan door de WUR.

Door het stellen van een emissieplafond (voorschrift 5) wordt een maximale emissie toegestaan van 579,36 kg NH₃ uit emissiepunt 6. Het emissieplafond is gebaseerd op de te verwachten emissie per dierplaats vanuit de afdelingen in de stallen 5 en 6 die op emissiepunt 6 zijn aangesloten. Deze emissie is gebaseerd op een ammoniakverwijderingsrendement van 75% in de afdelingen van de stallen 5 en 6 die aangesloten zijn op het gecombineerde luchtwassysteem met watergordijn en biologische wasser OW 2010.02.V1 (voorheen BWL 2010.02.V7). Ter onderbouwing van het gehanteerde verwijderingsrendement van 75% verwijzen wij naar rapport 1545 "Goed benutten van biologische combiluchtwassers, Onderzoek naar maatregelen aan biologische combi-luchtwassers om het verwijderingsrendement voor ammoniak en geur te verbeteren" van Wageningen University & Research (hierna: 'WUR') van maart 2025. Zie hiervoor onder 2.A.1.

De ammoniakemissie uit stal 5 en 6 (vanuit emissiepunt 6) moet continue worden gemonitord via ammoniaksensoren aan de in- en uittrede van de wasser. Hiervoor is een meetplan opgesteld (voorschrift 6).

De vergunninghouder moet beschikken over een dashboard/monitoringssysteem waarin de resultaten van de metingen constant zichtbaar zijn, zodat direct kan worden bijgestuurd bij dreigende overschrijdingen van emissiegrenswaarde en bij storingen (voorschrift 8).

Het dashboard/monitoringssysteem moet continue een prognose en trendlijn geven ten aanzien van de totale emissie in het desbetreffende jaar die afkomstig is uit stal 5 en 6 (emissiepunt 6) (voorschrift 9).

De vergunninghouder moet verder periodiek rapporteren over de resultaten van de metingen van de ammoniakemissie uit stal 5 en 6 (emissiepunt 6). Er moet na zes en negen maanden een tussenrapportage worden opgesteld over de resultaten van de metingen van de ammoniakemissie uit stal 5 en 6 (emissiepunt 6) met onder meer (1) de berekeningswijze, ijk- en validatiegegevens, (2) de hoeveelheid gemeten emissies NH₃ in kg in het voorafgaande half jaar respectievelijk driekwart jaar, en (3) een prognose van de emissies NH₃ in kg voor de resterende maanden van het kalenderjaar (voorschrift 10-12).

Na 12 maanden moet vergunninghouder een jaarrapportage opstellen met onder meer de gemeten jaaremissie NH₃ in kg (voorschrift 13-14). Deze rapportages moeten worden ingediend bij het bevoegd gezag. Een en ander is (met termijnen) geborgd in de vergunningvoorschriften.

Als volgens de prognose een overschrijding van het emissieplafond is te verwachten, is sprake van een dreigende overschrijding waarvoor vergunninghouder een plan van aanpak moet opstellen. Dat plan van aanpak moet ter goedkeuring bij het bevoegd gezag worden ingediend (voorschrift 12). Vergunninghouder moet het plan van aanpak na goedkeuring van het bevoegd gezag uitvoeren (voorschrift 17).

Wanneer het bevoegd gezag het plan van aanpak om overschrijding van de ammoniakemissiegrenswaarde te voorkomen niet goedkeurt, zullen GS via (preventieve) handhaving moeten borgen dat de ammoniakemissiegrenswaarde niet zal worden overschreden. Dat vergt maatwerk (door te bepalen welke interventie nodig is) en is om die reden niet in de vergunningvoorschriften opgenomen.

4. Bevoegd gezag

GS van de provincie waarin de aangevraagde handeling plaatsvindt, zijn op grond van artikel 1.3 lid 1 Wnb het bevoegde gezag om op de vergunningaanvraag te besluiten. De handelingen vinden geheel binnen de grenzen van de provincie Zeeland plaats. GS van Zeeland zijn daarom bevoegd om op uw aanvraag een besluit te nemen. Er vindt vanuit het project geen stikstofdepositie plaats op Natura 2000-gebieden in andere Nederlandse provincies, waardoor advies van GS van andere provincies niet aan de orde is. Er vindt echter wel stikstofdepositie plaats op enkele Vlaamse Natura 2000-gebieden. Dit besluit wordt toegestuurd aan het Vlaamse bevoegd gezag, zodat zij de mogelijkheid hebben om hier eventueel op te reageren.

5. Procedure

Onze besluitvorming op het verlenen van de aangevraagde vergunning voor dit project (d.d. 6 maart 2023) is voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Tegen de verleende vergunning is beroep aangetekend en deze procedure ligt ten tijde van het nemen van dit besluit voor bij de Rechtbank Zeeland – West-Brabant.

Op grond van het bepaalde in artikel 6:19 Awb nemen wij een herstelbesluit om de oplossingsrichting zoals voorgelegd aan de Rechtbank Zeeland – West-Brabant op te nemen in de bestreden vergunning. Mede gelet op de mogelijkheid die de appellant en de derde-belanghebbende hebben gehad om te reageren, in de beroepsprocedure, op de voorgestelde oplossingsrichting hebben wij geen ontwerpbesluit ter inzage gelegd, maar direct het definitieve besluit genomen.

Dit gewijzigd besluit maakt van rechtswege onderdeel uit van de beroepsprocedure met zaaknummer BRE 23 / 9991 NATUUR.

B. Toetsing

1. Beoordeling en toetsingskader

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 1.10 en 2.7 tot en met 2.9 van de Wnb, onderdeel Gebiedsbescherming en het provinciale beleid wat betreft de Natura 2000-gebieden.

Voor ieder project zoals bedoeld in artikel 2.7 lid 2 Wnb dat niet is vrijgesteld van de vergunningplicht, moet het bevoegd gezag beoordelen of vergunning kan worden verleend op grond van artikel 2.7 lid 3 Wnb.

2. Algemene doelen en kernopgaven Natura 2000

In de aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen opgenomen die een specifieke uitwerking van de algemene doelen en kernopgaven per Natura 2000-gebied vormen. De mogelijke significante negatieve effecten van het te vergunnen project op die instandhoudingsdoelstellingen zijn beoordeeld. Die beoordeling is de kern van deze vergunning.

3. Beoordeling van effecten op instandhoudingsdoelstellingen en overige aspecten

De beoordeling van de aanvraag beperkt zich tot de effecten door stikstofdepositie vanwege het project op habitattypen, habitatsoorten, aangewezen broedvogels en aangewezen niet-broedvogels in het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe en met inachtneming van het provinciaal beleid. Gelet op de uitkomsten van de berekeningen met Aeries-Calculator 2025 zijn effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van andere Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten.

De beoordeling ziet ook op de effecten van het project op typische soorten in een Natura 2000-gebied waarvoor het gebied niet is aangewezen en de habitattypen en soorten buiten dat gebied voor zover effecten op die (typische) soorten en habitattypen de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied kunnen aantasten, zoals bepaald in het arrest van het Europese Hof van Justitie van 7 november 2018 (ECLI:EU:C:2018:883).

Instandhoudingsdoelstellingen:

Beoordeling van effecten op habitattypen

Hieronder worden de mogelijke effecten door stikstofdepositie beschouwd. Voor een onderbouwing van de gebruikte uitgangspunten verwijzen wij naar de nota van uitgangspunten.

Bij de aanvraag is een AERIUS-berekening gevoegd, waaruit blijkt dat het project leidt tot een berekende stikstofdepositie van maximaal 0,22 mol/ha/jaar op de volgende stikstofgevoelige habitattypen en zoekgebieden in Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe:

- H2160 – Duindoornstruwelen (max. 0,22 mol N ha/jaar)
- H2120 – Witte duinen (max. 0,22 mol N ha/jaar)
- ZGH2120 – Zoekgebied Witte duinen (max. 0,20 mol N ha/jaar)
- H9999:122 – Habitatype onbekend/onzeker (max. 0,18 mol N ha/jaar)
- H2190B – Vochtige duinvalleien (kalkrijk) (max. 0,18 mol N ha/jaar)
- ZGH2130A – Zoekgebied Grijs duinen (kalkrijk) (max. 0,16 mol N ha/jaar)
- H1320 – Slijkgrasvelden (max. 0,16 mol N ha/jaar)
- ZGH2160 – Zoekgebied Duindoornstruwelen (max. 0,14 mol N ha/jaar)
- H2130A – Grijs duinen (kalkrijk) (max. 0,13 mol N ha/jaar)
- H1330A – Schorren en zilte graslanden (buitendijks) (max. 0,13 mol N ha/jaar)
- ZGH1330B – Zoekgebied Schorren en zilte graslanden (binnendijks) (max. 0,13 mol N ha/jaar)
- ZGH1330A – Zoekgebied Schorren en zilte graslanden (buitendijks) (max. 0,13 mol N ha/jaar)
- H2110 – Embryonale duinen (max. 0,13 mol N ha/jaar)
- H1310A – Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal) (max. 0,10 mol N ha/jaar)

Bij een aantal hexagonen waarop depositie plaatsvindt, wordt de kritische depositiewaarde (hierna: KDW) voor een aantal habitattypen overschreden of bijna overschreden. De depositie vanuit het project zou op de betreffende habitattypen in deze hexagonen mogelijk kunnen leiden tot een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Overschrijding van de KDW vormt namelijk een indicatie dat een toename van de stikstofdepositie kan leiden tot aantasting van de natuurwaarden. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in de uitspraak van 29 mei 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1764) bevestigd dat de KDW echter niet geldt als een absolute grenswaarde. Het is dus niet zo dat habitattypen waarvan de KDW wordt overschreden automatisch in een slechte staat van instandhouding verkeren.

Voor de volgende habitattypen geldt dat de KDW wordt overschreden of bijna wordt overschreden:

- H2120 – Witte duinen (max. 0,22 mol N ha/jaar)
- ZGH2120 – Zoekgebied Witte duinen (max. 0,20 mol N ha/jaar)
- H9999:122 – Habitatype onbekend/onzeker (max. 0,18 mol N ha/jaar)

- H2190B – Vochtige duinvaleien (kalkrijk) (max. 0,18 mol N ha/jaar)
- ZGH2130A – Zoekgebied Grijze duinen (kalkrijk) (max. 0,16 mol N ha/jaar)
- H1320 – Slijkgrasvelden (max. 0,16 mol N ha/jaar)
- H2130A – Grijze duinen (kalkrijk) (max. 0,13 mol N ha/jaar)
- ZGH1330B – Zoekgebied Schorren en zilte graslanden (binnendijks) (max. 0,13 mol N ha/jaar)

Voor alle overige hierboven genoemde habitattypen geldt dat in de hexagonen waar depositie plaatsvindt op deze habitattypen de kritische depositiewaarde (KDW) voor deze habitattypen niet wordt overschreden of bijna wordt overschreden. Op deze habitattypen heeft het project daarom op voorhand geen significant negatief effect.

Intern salderen

In de aanvraag wordt deels gebruik gemaakt van intern salderen. De gebruiksfase wordt hierbij afgezet tegen de referentiesituatie. In bijlage 1 bij de Beleidsregels Natuurbescherming Zeeland 2022 (hierna: Beleidsregels) is de referentiesituatie onder pp gedefinieerd als een toestemming als bedoeld in sub ddd onder 1, 3 of 4, of bij gebrek daaraan een op de Europese referentiedatum aanwezige toestemming als bedoeld in sub ddd onder 2 of 5, waarbij de laagst toegestane depositie vanaf de referentiedatum geldt.

In bijlage 1 bij de Beleidsregels is het begrip toestemming onder ddd als volgt gedefinieerd:

1. onherroepelijke vigerende omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit; of
2. onherroepelijke vigerende vergunning op grond van de Wet natuurbescherming of Natuurbeschermingswet 1998, dan wel onherroepelijke vigerende omgevingsvergunning of geldende melding op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht artikel 2.1, eerste lid onder e of artikel 2.1 eerste lid onder i (omgevingsvergunning voor het onderdeel milieu), de Wet milieubeheer of de Hinderwet; of
3. een activiteit waarvoor geen natuurvergunning nodig was, maar die wel voldeed aan artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming; of
4. een activiteit die onder artikel 9.4, achtste lid van de Wet natuurbescherming valt; of
5. een activiteit die op de Europese referentiedatum was toegestaan en die niet is vervallen of geëxpireerd;

Voor de locatie zijn in de loop der jaren de volgende Hinderwet- en milieuvergunningen verleend:

- Hinderwetvergunning d.d. 15 december 1987;
- Vergunning Wet milieubeheer d.d. 27 januari 1998;
- Vergunning Wet milieubeheer d.d. 8 augustus 2000;
- Vergunning Wet milieubeheer d.d. 9 oktober 2012 (vigerend).

Deze vergunningen vallen onder punt 2 in sub ddd van bijlage 1 bij de Beleidsregels. De vroegste relevante referentiedatum is 24 maart 2000. Op die datum gold de Milieuvergunning d.d. 27 januari 1998. In sub pp van bijlage 1 bij de Beleidsregels is opgenomen dat de laagst toegestane depositie vanaf de referentiedatum geldt. Dit is de Milieuvergunning d.d. 27 januari 1998. Als referentiesituatie wordt op grond van sub pp van bijlage 1 bij Beleidsregels daarom uitgegaan van deze vergunning, waarin de volgende dierbezetting is vergund:

Tabel 2: referentiesituatie

Stal	Diercategorie en huisvestingssysteem	Aantal	Kg NH ₃ per dierplaats	Totaal NH ₃ in kg
1	Guste en dragende zeugen overige huisvestingssystemen	43	4,2	180,6
1	Opfokzeugen overige huisvestingssystemen	7	3,0	21,0
1	Dekberen overige huisvestingssystemen	3	5,5	16,5
1	Gespeende biggen overige huisvestingssystemen	130	0,69	89,7
2	Kraamzeugen overige huisvestingssystemen	24	8,3	199,2
2	Vleesvarkens overige huisvestingssystemen	204	3,0	612,0
2	Guste en dragende zeugen overige huisvestingssystemen	17	4,2	71,4

3	Gespeende biggen overige huisvestingssystemen	90	0,69	62,1
3	Vleesvarkens overige huisvestingssystemen	346	3,0	1.038
	TOTAAL			2.290,5

Stikstofbronnen anders dan dieren hebben in het verleden nooit expliciet deel uitgemaakt van vergunningen. Voor zover deze onlosmakelijk verbonden zijn aan de vergunde activiteiten beschouwen wij deze stikstofbronnen in lijn met de uitspraak van de Afdeling van 18 november 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:2760) als impliciet vergund. In de AERIUS-verschilberekening zijn daarom ook in de referentiesituatie naast de dieren ook voertuigbewegingen, intern verkeer en overige bronnen opgenomen.

Wij kunnen instemmen met de gebruikte uitgangspunten en zijn van mening dat wordt uitgegaan van een juiste referentiesituatie.

Additionaliteitstoets

Er moet worden gemotiveerd waarom de voortgang van het bestaande deel van het project (de referentiesituatie die wordt ingezet, namelijk de mitigerende maatregel intern salderen) niet hoeft te worden beëindigd als instandhoudings- of passende maatregel op grond van artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn.

Er geldt alleen een additionaliteitsvraagstuk bij habitats waar stikstofdepositie een knelpunt is en waar zonder (extra) passende maatregelen die tot depositiedaling zullen leiden de instandhoudingsdoelstelling niet gehaald kan worden.

Dit betekent dat bij habitats die niet overbelast zijn, additionaliteit geen vraagstuk is. Stikstofdepositie is daar geen knelpunt en dat betekent dat daar intern salderen als mitigerende maatregel zondermeer kan worden toegepast.

Voor het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, waar dit project depositie op veroorzaakt, is stikstofdepositie volgens de natuurdoelanalyse (NDA) van Rijkswaterstaat een beperkt knelpunt. Er is in het gebied - voor zover dat binnen de depositiecontour van de referentiesituatie ligt - nauwelijks sprake van een overbelaste situatie. Dat betekent dat slechts beperkt aanvullende maatregelen voor stikstofdepositiereductie noodzakelijk zijn. Uit AERIUS-monitor 2025 blijkt daarbij dat de gemiddelde geprognostiseerde depositie op het Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe daalt en er in 2030 nog slechts op een zeer minimaal oppervlakte sprake zal zijn van overbelasting.

Het beoogde project (en daarmee ook de inzet van de referentiesituatie) zorgt voor stikstofdepositie op de volgende stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe die in een of meerdere hexagonen waarop de depositie plaatsvindt overbelast of naderend overbelast zijn:

Tabel 3: relevante habitattypen additionaliteitstoets

Habitatype	Maximale depositie	Oppervlakte met depositie
H2120 – Witte duinen en ZGH210 (zoekgebied) Witte duinen	0,22, resp. 0,20 mol N/ha/jaar	0,52 ha
H9999:122 – Habitatype onbekend/onzekeer	0,18 mol N/ha/jaar	1,90 ha
H2190B – Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	0,18 mol/ha/jaar	0,73 ha
H2130A – Grijze duinen (kalkrijk) en ZGH2130A (Zoekgebied) Grijze duinen (kalkrijk)	0,13, resp. 0,16 mol N/ha/jaar	1,1 ha
H1320 – Slijkgrasvelden	0,16 mol N/ha/jaar	0,22 ha
ZGH1330B – Zoekgebied Schorren en zilte graslanden (binnendijs)	0,13 mol N/ha/jaar	0,22 ha

Voor de overige habitattypen geldt dat er in de hexagonen waar sprake is van stikstofdepositie vanuit dit project, geen sprake is van overbelasting of naderende overbelasting. De huidige

achtergronddepositie vormt hier dus op voorhand geen probleem, waardoor het additionaliteitsvereiste hier niet speelt.

Omdat stikstofdepositie een beperkende factor is of kan zijn voor de kwaliteit van de overbelaste habitats, zijn maatregelen nodig om de achtergronddepositie te laten dalen. De vraag is of daarvoor ook de emissie van de referentiesituatie nodig kan zijn. Wij concluderen dat dit niet het geval is. Hieronder volgt een beschrijving per relevant habitattype.

H2120 – Witte duinen en ZGH2120 (zoekgebied)

Dit habitattype komt met een oppervlakte van 17,28 hectare voor in het Natura 2000-gebied. Daarvan is 20,4% van de oppervlakte overbelast en de mate van overbelasting is beperkt (alleen lichte overbelasting van minder dan 50 mol N/ha/jaar). Er is 1,58 hectare ingetekend als zoekgebied. Voor dit habitattype geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

De depositie vanuit het project raakt slechts 0,52 hectare (3% van het totale areaal) van dit habitattype, waarvan 0,3 hectare overbelast is (met minder dan 50 mol N/ha/jaar). De andere hexagonalen met dit habitattype die geraakt worden door de stikstofdepositie vanuit dit project zijn niet overbelast of naderend overbelast. De huidige achtergronddepositie is geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelstelling (behoud van oppervlakte en kwaliteit) van dit habitattype. Daarvoor zijn ook de prognoses uit AERIUS-Monitor 2025 van belang.

In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS-Monitor 2025 zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat dit habitattype (en het zoekgebied) in 2030 niet meer overbelast of naderend overbelast is in dit Natura 2000-gebied. Door de maatregelen vindt er dus een daling van stikstofdepositie plaats. Voor dit habitattype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende maatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitattype te behalen.

H9999:122 – habitattype onbekend/onzekeer, KDW op basis van meest kritische relevante type in Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe (H2130A)

Kartering als H9999:122 wordt ingezet als er op basis van bijvoorbeeld een vegetatiekartering of luchtfoto-interpretatie van uitgegaan wordt dat er een habitattype voorkomt, maar niet zeker is welk habitattype dat is. In AERIUS-calculator wordt in deze gevallen gerekend met de kritische depositiewaarde van het meest stikstofgevoelige habitattype in het betreffende Natura 2000-gebied. Dat is hier H2130A - Grijze duinen (kalkrijk) met een KDW van 1.071 mol N/ha/jaar.

H9999:122 is met een oppervlakte van 14,55 hectare gekarteerd in het Natura 2000-gebied. Daarvan is 6,7% van de oppervlakte overbelast of naderend overbelast, op basis van de aangenomen KDW van 1.071 mol N/ha/jr.

De depositie vanuit dit project raakt 1,9 hectare van dit habitattype. De overbelaste en naderend overbelaste hexagonalen met dit habitattype H9999:122 (die allemaal geraakt worden door de depositie vanuit dit project) liggen in inlagen ten westen en oosten van Hoofdplaat. In inlagen als deze is de abiotiek niet geschikt voor grijze duinen. Dit betekent dat de aangenomen KDW van 1.071 niet van toepassing is, omdat de locatie voor dat habitattype niet geschikt is. De habitattypen die hier zouden kunnen voorkomen zijn:

- H1330B - Schorren en zilte graslanden (binnendijks); KDW 1.429 mol N/ha/jaar
- H2190B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk) KDW 1.429 mol N/ha/jaar

Op slechts één van deze hexagonalen is de achtergronddepositie iets hoger dan KDW van de habitats die er kunnen voorkomen (overschrijding van 76 mol N/ha/jaar). Voor beide habitats (H1330B en H2190B) wordt hierna onderbouwd dat geen aanvullende passende maatregelen met oog op het verlagen van de achtergronddepositie nodig zijn. Dat geldt dus ook in het geval binnen de hexagonalen die als H9999:122 zijn gekarteerd, H1330B en/of H2190B zou voorkomen.

H2190B – Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

Dit habitattype komt met een oppervlakte van 7,57 hectare voor in het Natura 2000-gebied. Daarvan is 0,12 hectare overbelast en 0,24 hectare naderend overbelast. De mate van overbelasting is matig (maximaal 76 mol N/ha/jaar). Voor dit habitattype geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

De depositie vanuit dit project raakt 0,73 hectare van dit habitatype. Daarvan is 0,1 hectare overbelast (overschrijding van 76 mol N/ha/jaar) en 0,2 hectare naderend overbelast. De andere hexagonen met dit habitatype die geraakt worden door de stikstofdepositie vanuit dit project zijn niet overbelast of naderend overbelast.

In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS-Monitor zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat dit habitatype in 2030 niet meer overbelast of naderend overbelast is in dit Natura 2000-gebied. Door de maatregelen vindt dus de benodigde daling van stikstofdepositie plaats en bovendien is op dit moment slechts een klein deel van de oppervlakte van het habitatype dat wordt geraakt door dit project overbelast (zie hiervoor). Voor dit habitatype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende maatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

H2130A – Grijze duinen kalkrijk en ZGH2130A (zoekgebied)

Dit habitatype komt met een oppervlakte van 36,42 hectare voor in het Natura 2000-gebied. Daarvan is 1,9% van de oppervlakte overbelast en 22,1% van de oppervlakte naderend overbelast. Er is 0,7 hectare ingetekend als zoekgebied, waarvan 1,3% van de oppervlakte overbelast is en 0,9% naderend overbelast. Voor dit habitatype geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

De depositie vanuit het project raakt 1,1 hectare van dit habitatype. Daarvan is 0,8 hectare overbelast en 0,3 hectare naderend overbelast. Nog slechts een beperkt deel van de kalkrijke grijze duinen in het Natura 2000-gebied is overbelast, namelijk 1,9%, zie hiervoor. In het gebied waar het bedrijf een depositiebijdrage heeft, speelt dit alleen aan de zuidzijde van de Westerschelde. Aan de noordzijde liggen alleen naderend overbelaste hexagonen en uit de prognoses uit AERIUS Monitor blijkt dat de achtergronddepositie ook daar zal blijven dalen.

Van de locaties aan de zuidzijde die overbelast zijn is het op één locatie (St. Pierre, Nieuwvliet-Bad) discutabel of er wel daadwerkelijk H2130A aanwezig is of zich kan vormen op de locatie, gelet op de aard van de locatie, locatiekennis en historische en recente luchtfoto's. Wij zijn voor een tweede locatie op basis van locatiekennis van mening dat de staat van het habitatype, ondanks de overbelasting met stikstofdepositie, niet anders is dan op omliggende delen die niet overbelast zijn.

De locatie bij St. Pierre (Nieuwvliet-Bad) is een driehoekig perceel dat is omsloten door een fietspad, doorgaande weg en de strandopgang. Het is niet duidelijk waarom het perceel als H2130A is gekarteerd. Op oudere luchtfoto's is te zien dat er al heel lang struweel in het perceel aanwezig is en de habitatkaart van de Westerschelde is toch recent geactualiseerd (zowel voor AERIUS 2024 als 2025). Op het perceel is geen H2130A aanwezig en dat is daar, aan de vegetatie te zien, in ieder geval de afgelopen jaren ook niet het geval geweest. Onderstaande afbeelding toont een recente luchtfoto van het perceel en twee foto's van de vegetatie.

Figuur 1: locatie met H2130A bij St. Pierre (Nieuwvliet-Bad)

De tweede locatie ligt buitendijks bij Hoofdplaat. Het betreft een relatief ruig stukje duinvegetatie die deels kwalificeert als H2130A. Alleen het deel dat dicht tegen de dijk ligt, is overbelast. In de vegetatie zijn echter geen kwaliteitsverschillen te zien tussen de overbelaste en niet overbelaste delen. Onderstaande foto's laten de locatie zien.

Figuur 2: locatie met H2130A bij Hoofdplaat

Voor dit habitatype zijn, zoals eerder al opgemerkt, ook de prognoses in AERIUS-Monitor van belang. In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS-Monitor zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat dit habitatype in 2030 nog slechts op 1,8% van de oppervlakte overbelast of naderend overbelast is in dit Natura 2000-gebied (voor het zoekgebied is dit 1,3% van de oppervlakte). In 2035 is er geen overbelasting meer.

Door de concreet voorgenomen maatregelen vindt er dus een daling van stikstofdepositie plaats. Voor dit habitatype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende maatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

H1320 – Slijkgrasvelden

Dit habitat komt met een oppervlakte van 176,25 hectare voor in het Natura 2000-gebied en daarvan is 0,01 hectare (50 m²) licht overbelast (minder dan 1 mol N/ha/jaar) en 0,09 hectare naderend overbelast. Voor dit habitatype geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

De depositie van dit project raakt 0,22 hectare met dit habitatype. Daarin ligt één overbelast hexagoon, waarin ongeveer 50 m² gekarteerd habitatype aanwezig is. Alle andere hexagonen met dit habitatype die geraakt worden door de stikstofdepositie vanuit dit project zijn niet overbelast of naderend overbelast. Stikstofdepositie is voor dit habitatype geen knelpunt. Het project veroorzaakt depositie op een zeer klein deel van het areaal, waarvan slechts 50 m² minimaal overbelast is. De huidige achtergronddepositie is geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype.

In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS-Monitor zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat dit habitatype al in 2030 niet meer overbelast zal zijn. Door de maatregelen vindt er dus een daling van stikstofdepositie plaats. Voor dit habitatype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende maatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

ZGH1330B – zoekgebied Schorren en zilte graslanden (binnendijks)

Er is 28,27 hectare H1330B gekarteerd, waarvan 5,61 hectare is ingetekend als zoekgebied. Door de depositie vanuit het project wordt alleen zoekgebied geraakt. 0,22 hectare daarvan is overbelast. Er geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit.

De depositie van dit project raakt 0,22 hectare van dit habitatype (alleen zoekgebied) en dat deel is overbelast (matige overbelasting van maximaal 134 mol N/ha/jaar). Stikstofdepositie is voor dit habitat geen wezenlijk knelpunt meer. Nog slechts op een zeer klein deel van het areaal waarop het project een depositiebijdrage heeft is overbelast, namelijk slechts 0,22 hectare. De huidige achtergronddepositie is geen bedreiging voor de instandhoudingsdoelstelling (behoud van oppervlakte en kwaliteit) van dit habitatype. De kwaliteit van het habitatype op de locatie waar het project een depositiebijdrage heeft (de Rammekenshoek bij Ritthem) wordt met de juiste instandhoudingsmaatregelen (begrazing) op peil gehouden zodat de geringe overbelasting niet van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Onderstaande foto toont het habitatype in de Rammekenshoek. Slechts een klein deel van het habitatype dat op de foto zichtbaar is, is overbelast. Er is geen kwaliteitsverschil zichtbaar tussen belaste en overbelaste delen.

Figuur 3: Locatie met zoekgebied H1330B in Rammekenshoek

Verder zijn de prognoses uit AERIUS-Monitor voor dit habitatype van belang. In de emissieramingen zoals verwerkt in de prognoses van AERIUS-Monitor zijn vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen meegenomen. Uit de prognose blijkt dat dit habitatype in 2030 op nog 0,6% van de oppervlakte overbelast of naderend overbelast is in dit Natura 2000-gebied. Op deze oppervlakte heeft dit project geen depositie. In 2035 is er geen overbelasting meer. Door de maatregelen vindt er dus

een daling van stikstofdepositie plaats. Voor dit habitatype zou het inzetten van de referentiesituatie als passende maatregel additioneel zijn aan de reeds vastgestelde en concreet voorgenomen maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling. Het saldo van de referentiesituatie is niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

Conclusie

Uit de bij de aanvraag behorende Aerijs-verschilberekening blijkt dat het beoogde project door intern salderen per saldo nergens leidt tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige hexagonen. Dit betekent dat vanwege het project geen sprake is van significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van beschermde habitattypen en daarmee op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Ook is het saldo van de referentiesituatie niet noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype te behalen.

Beoordeling van effecten op habitatsoorten en vogels

Vanuit het project wordt stikstofdepositiedepositie berekend op stikstofgevoelige hexagonen in Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe. Dit gebied is aangewezen voor enkele habitat- en vogelrichtlijnsoorten.

De leefgebieden van enkele van deze soorten zijn potentieel stikstofgevoelig. Omdat er door intern salderen per saldo geen sprake is van toename van stikstofdepositie, kan op voorhand gesteld worden dat er geen sprake is van significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling van deze soorten en daarmee op de instandhoudingsdoelstellingen van genoemde Natura 2000-gebieden.

Beoordeling van effecten op typische soorten

De uitspraak van de ABRvS van 20 februari 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:547), waarin het arrest van het HvJ EU d.d. 7 november 2018 (ECLI:EU:C:2018:883) wordt toegepast, maakt duidelijk dat in een passende beoordeling de gevolgen van een project (of plan) moeten worden geïnventariseerd en onderzocht voor zowel de soorten in een Natura 2000-gebied waarvoor geen instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd als voor soorten en habitattypen buiten een Natura 2000-gebied, op de voorwaarde dat deze effecten de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied kunnen aantasten. Dat betekent dus dat ook de effecten op soorten in een Natura 2000-gebied waarvoor het gebied niet is aangewezen en de habitattypen en soorten buiten dat gebied moeten worden onderzocht, indien effecten op die soorten de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied kunnen aantasten.

Gelet op de locatie en aard van de aangevraagde activiteiten en het feit dat er per saldo geen toename is van stikstofdepositie, is er geen sprake van significante negatieve effecten op typische soorten die de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied kunnen aantasten.

Cumulatie

Bij vergunningverlening voor een project dient een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve gevolgen, indien het project afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante negatieve effecten kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied. Een vergunning kan alleen verleend worden als het project afzonderlijk of in combinatie met andere projecten geen significante gevolgen heeft. Omdat er in dit geval per saldo geen sprake is van toename van stikstofdepositie, is cumulatie niet aan de orde.

Beoordeling ten aanzien van het provinciaal beleid voor wat betreft Natura 2000-gebieden

Het aangevraagde project wordt zodanig uitgevoerd dat er geen significante aantasting plaatsvindt van de wezenlijke kenmerken of waarden van de Zeeuwse beschermde natuur en onvermijdelijke verstoringen zo klein mogelijk worden gehouden. Naar ons oordeel is er geen strijdigheid met het Omgevingsplan Zeeland 2018 of met de Beleidsnota Natuurwetgeving.

C. Conclusies

Met het uitvoeren van het aangevraagde project vindt geen aantasting plaats van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied/Natura 2000-gebieden. Evenmin leveren de voorgenomen activiteiten strijdigheid op met de overige genoemde wetsartikelen of het provinciaal beleid voor wat betreft Natura 2000-gebieden. Wij zijn op grond van bovenstaande overwegingen van mening dat de gevraagde omgevingsvergunning onder oplegging van voorschriften (onderdeel 1) verleend kan worden.